

Averz

Na líci zberateľskej euromince je portrét Janka Jesenského, ktorý v spodnej časti dopĺňa faksimile jeho podpisu. Na pozadí sú listy papiera s názvami diel Janka Jesenského NOVELY, VERŠE, ZO STARÝCH ČASOV, MALOMESTSKÉ ROZPRÁVKY a ČIERNE DNI. Štátny znak Slovenskej republiky je vpravo od portrétu. V spodnej časti mincového poľa je nápis SLOVENSKO a pod ním letopočet 2024. Značka Mincovne Kremnica, štátny podnik, ktorú tvorí skratka MK umiestnená medzi dvoma razidlami je vpravo od faksimile podpisu a štylizované iniciály autora averznej strany zberateľskej euromince Mgr. art. Martina Sabola MS sú vľavo od neho.

Reverz

Na rube zberateľskej euromince je portrét Janka Jesenského, ktorý rozdeľuje označenie nominálnej hodnoty tak, že vľavo od portrétu je vyjadrenie číselnej hodnoty 10 a vpravo označenie meny EURO. V ľavej časti je v opise dátum narodenia 1874 a meno JANKO a v pravej časti je v opise priezvisko JESENSKÝ a dátum úmrtia 1945. Štylizované iniciály autora reverznej strany zberateľskej euromince akad. soch. Ivana Řeháka IŘ sú v ľavej časti mincového poľa nad plecom Janka Jesenského.

Rodný dom Janka Jesenského v Martine
Fotograf: Ferdinand Jiríček, Matica slovenská, Martin

Údaje o minci

Nominálna hodnota:	10 eur
Materiál:	Ag 900, Cu 100
Hmotnosť:	18 g
Priemer:	34 mm
Hrana:	• AUTENTICKÝ GLOSÁTOR SLOVENSKÉHO MALOMESTSKÉHO ŽIVOTA
Náklad:	limitovaný, maximálne 15 000 ks v bežnom a proof vyhotovení
Autori návrhu:	Mgr. art. Martin Sabol (avertz) akad. soch. Ivan Řehák (reverz)
Rytec:	Dalibor Schmidt
Výrobca:	Mincovňa Kremnica, š. p.

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA
EUROSYSTÉM

Vydala: © Národná banka Slovenska, november 2024

Text: PhDr. Vlasta Jaksicsová, PhD.

Foto: Slovenská národná knižnica – Literárny archív,
Archív Matice slovenskej

[www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/
eurove-mince/zberatelske](http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske)

www.nbs.sk

Janko Jesenský

150. výročie narodenia

STRIEBORNÁ ZBERATEĽSKÁ EUROMINCA

Janko Jesenský (30. 12. 1874 – 27. 12. 1945), autentický glosátor slovenského malomestského života, bol všestrannou literárnou a spoločensky angažovanou osobnosťou a výraznou postavou slovenskej literárnej moderny. Pochádzal z národno-vedomelej zemianskej rodiny. Patril k „stratenej generácii“, ktorá prežila hrôzy Veľkej vojny na vlastnej koži. Odvelený na ruský front sa zapojil do československého odboja ako legionár. Svoje vojnové skúsenosti vydal v básnickom vojnovom denníku *Zo zajatia* (1918). V novom Československom štáte pôsobil v štátnej správe ako župan. V roku 1929 sa stal viceprezidentom Krajinského úradu v Bratislave, funkciu zastával až do predčasného dôchodku (1935).

Janko Jesenský s manželkou Annou Jesenskou v Martine, r. 1927

Janko Jesenský počas príhovoru na slávnostnom Valnom zhromaždení Matice slovenskej 25. 11. 1933 v novej budove Slovenského národného múzea v Turčianskom Sv. Martine

Jesenský ako básnik hľadal vlastný výraz a inšpiroval sa Byronom, Heinem, Petóffim, Puškinom, Lermontovom či Sládkovičom. Vo výberoch z „publicistickej poézie“ *Po búrkach* (1932), *Proti noci* (1945), *Čierne dni*, *Na zlobu dňa I, II* (1945) vtipne, ironicky a zlostne komentuje tak medzivojnový život, ako aj život v období slovenského štátu za druhej svetovej vojny.

Napriek tematickej rôznorodosti má Jesenského próza jeden základný motív, ktorým je identifikovanie charakteristických necností jednotlivcov i spoločnosti, pričom dobové groteskné deformácie malomeštiakov podával cez princíp anekdoty, nedorozumenia, pragmatizmu vo veciach lásky a kontrastu, ktorý autor vyfabuloval do tragikomického životného fiaska hrdinov. V zbierkach noviel *Malomestské rozprávky* (1913), *Novely* (1921), *Zo starých časov* (1935) využíva groteskný spôsob literárnej škandalizácie, no nevysmieva sa bezúčelne, „iba“ pokrýva hlbokú životnú skepsu. Vrcholom Jesenského umeleckej prózy je dvojzväzkový román *Demokrati*

(1934, 1938). Bravúrna umelecká mozaika takmer všetkých stránok prvorepublikového života.

Rozsahom a dobovou aktuálnosťou politicko-satirickej tvorby patrí Janko Jesenský medzi málopočetné zjavy európskej literárnej rezistencie. Voči slovenskému štátu a najmä jeho politickým predstaviteľom zaujal negatívny postoj, uvedomujúc si obľudnosť súdobej spoločenskej situácie v širších (nielen národných) európskych a svetových súvislostiach. Bol presvedčený, že antihumánný fašizmus nemôže byť trvalou garanciou slovenskej štátnosti. Osobitne citlivo vnímal prejavy konformizmu niektorých slovenských spisovateľov, pričom ako bývalý predseda Spolku slovenských spisovateľov dôkladne poznal zákutia slovenského literárneho života. Z verejného života sa síce stiahol, no ako dokazuje jeho denník, uložený v archíve Múzea Janka Jesenského, sledoval a komentoval politickú situáciu z dennej tlače, rozhlasového vysielania, filmových žurnálov či náhodných stretnutí.

Janko Jesenský (v prvom rade prvý sprava) s priateľmi na výlete v Uhrovci, r. 1912